శ్రీ రమణ జ్యోతి

సంపుటి-43 సంచిక - 10 హైదరాబాదు అక్టోబరు, 2023 పేజీలు - 52 రూ. 10/- సంవత్సర చందా : రూ. 100/-

SRI RAMANA JYOTHI

Vol - 43 Issue - 10 Hyderabad October, 2023 Pages - 52 Rs. 10/- Annual Subscription Rs. 100/-

BHAGAVAN SRI RAMANA MAHARSHI

ARUNACHALA HILL (అరుణాచల గిరి)

స్మరణమా త్రముననె పరముక్తి ఫలద । కరుణామృ తజలధి యరుణాచ లమిది ॥

శ్రీ రమణ జ్యోతి	**Sri Ramana Jyothi**
అక్టోబర్ 2023	October 2023
ఈ సంచికలో ...	IN THIS ISSUE ...

1.	**డా॥ కే.యస్. గారి 111వ ప్రవచనం**	డా॥ వి. రామదాస్ మూర్తి	3
2.	**శ్రీ భగవాన్ రమణమహర్షి స్మృతులు (శ్రీ దేవరాజ మొదలియార్)**	జి. శ్రీహరిరావు	13
3.	**శ్రీ భగవాన్ నా జీవితంలోకి ఎలా ప్రవేశించారు?**	దోనెపూడి వెంకయ్య	22
4.	**కమలవాసిని "కమలాత్మిక**	రేణుక అయ్యల సోమయాజుల	27
5.	Flame Without Smoke	Dr K Subrahmanian	30
6.	Ashtavakra Gita - 17	V Krithivasan	36
7.	Ramana Yoga Sutras	Sri Krishna Bhikshu	39
8.	The Importance of Yatra and Pradakshina	Suri Nagamma	40
9.	Reminiscences of an Old Devotee	N. Ramachandra Rao	44
10.	Encounters with Bhagavan - Part II	TR Kanakammal	50

Events in Sri Ramana Kendram in October 2023

1. Satsang - Every Sunday - 9.00 - 10.45 a.m.
2. 7th - Punarvasu Satsang - 6.30 - 7.30 p.m.
3. 3rd Sunday - Meditation - 9.00 - 10.45 a.m.

(పాఠకులు దయచేసి తమ ఫోన్ నంబరు,e- మెయిల్ అడ్రెస్, శ్రీ రమణకేంద్రం ఆఫీసుకు వెంటనే ఫోన్ చేయగలరు)

(Readers are requested to kindly intimate the Sri Ramana Kendram Office, their Phone Number and e-mail address)

© Copyrights of all the material used from Sri Ramanasramam publications in Sri Ramana Jyothi either in excerpted form, translated form or serialised form totally belong to Sri Ramanasramam, Tiruvannamalai.

శ్రీ రమణజ్యోతి వ్యవస్థాపకులు: కీ॥శే॥ డా॥ కె. సుబ్రహ్మణియన్

(వ్యవస్థాపక అధ్యక్షులు, శ్రీరమణకేంద్రం)

ఆరాధన, ఆచారాల ఉద్దేశం

డా॥ కే.యస్. గారి 111వ ప్రవచనం

అనువాదం: డా. వి. రామదాస్ మూర్తి

ప్రతి ఒక్కరు తమకు తోచిన విధంగా సంతోషంగా వుండాలని కోరుకుంటారు. అసలు మనం ఎందువల్ల సంతోషంగా వుండం; మన మనసులో విశ్రాంతి లేని స్థితిలో వుండడం వల్ల అలాగ అనిపిస్తుంది. మనసుపై అదుపు కలిగి వుండాలని వాంఛిస్తాం. కొందరిని మనం మతి స్థిమితం లేనివాళ్లని, పిచ్చివాళ్ళని భావిస్తాం. మనసుపై అదుపు లేని వాళ్ళని మతిస్థిమితం లేనివాళ్ళని అంటాం. అది మనకు ఎలా తెలుస్తుంది? మిగత వాళ్ళలో చాలమంది చేయని పనులు చేయడం. కాని అసాధారణ విషయమేమంటే మామూలు వ్యక్తుల కంటే మతిస్థిమితం లేని వాళ్ళు ఒక రకంగా మెరుగేనని చెప్పాలి. పిచ్చివాళ్ళు తాము ఏమి భావిస్తారో దానినే చెబుతారు. మనకు తోచిన లో భావాలను చెప్పక పోగలిగిన శక్తి వున్నందువల్ల మనం మతిస్థిమితం వున్నవాళ్ళమని అనుకొంటాం.

చిత్తవృత్తిని బయటకు చెప్పేవాళ్ళను సమాజం మతిస్థిమితం లేని వారిగా భావిస్తుంది. మనం పిచ్చి వాళ్ళనుకొనే వాళ్ళు నిజానికి నీతిగా వున్న సత్యవంతులు. వాళ్ళు చెప్పేదానికి, చేసేదానికి మధ్య తేడా వేండదు. కాని ఆ రకమైన ప్రవర్తనను మనం అంగీకరించం. మనం ఒకటి చెబుతాం, మరొకటి చేస్తాం, ఇంకొకటి ఆలోచిస్తాం. మతిస్థిమితం గలమనుకునే మనం అయత్నకృతంగా (అప్పటి కప్పుడు ఆలోచించక) చేయము గనుక, అలా భావిస్తాం. అందుకే

చేయదలచుకున్న వాటిని చేసే వ్యక్తులపై అదుపు చేయాలని సమాజం భావిస్తుంది.

మనకూ అదుపు లేదు

మనకు సంబంధించినంత వరకు, మనం చేసేది ఏమిటి? మతిస్థిమితం లేని పిచ్చివాళ్ళకు మనసుపై నియంత్రణ లేదంటాము. కాని మన మీద మనకు అదుపు వుందా? ఒక రకంగా చెప్పాలంటే మనం కూడ పిచ్చివాళ్ళంత పిచ్చివాళ్ళం. కాని మన భావనలను బయటకు చెప్పకుండ అదుపు చేసుకొనగలం.

మతిస్థిమితం లేని వ్యక్తికీ, చిన్న బిడ్డకు మధ్య పెద్ద భేదం లేదు. చిన్న బిడ్డ సంశయం లేకుండ తల్లిని నీవు బుద్ధిలేనిదానివి అంటుంది. ఏమి మట్లాడుతోంది తెలియక చిన్నబిడ్డ అలాగ అంటుందని మనం అంటాము. బిడ్డకు మాత్రం తాను తెలిసే మాట్లాడుతున్నానను కుంటుంది. కాని మనం మూర్ఖులమని అనుకొనేందుకు ఒప్పకోము గనుక బిడ్డ తెలియక అలాగ మాట్లాడిందని అంటాము. లోకంలో అలాగ జరిగి పోతుంది. అదే మనుమడు లేదా మనుమరాలు మాటలు అప్పడే మాట్లాడుతున్నప్పుడు అలాగ అంటే మనం నవ్వుకుంటాం, ఇతరులకు చెబుతాం కూడ.

అదే మనపై అధికారి మనల్ని బుద్ధి లేని వాడని అంటే, మనకు బాధ కలుగుతుంది. ఎందుకంటే అలాంటి సందర్భంలో మన హృదయం కాదు, మన మనసు గాయపడినట్లు అనిపిస్తుంది. ఒక

వ్యక్తి ఏదో గొణుగుతూ, మాట్లాడుతూ వుంటే పిచ్చివాడని అంటాం. కాని మన మనసు అలాగే నిరంతరం ఏదో ఒకటి అనుకొంటూనే వుంటుంది. కాని మనసు అంటున్నది మనం బయటికి నోటితో అనము. దానితో మనం అలాంటి వాళ్ళను మతిస్థిమితం వున్న సాధారణ వ్యక్తులని భావిస్తాం.

హృదయంలో లీనం

మతిస్థిమితం లేని వ్యక్తికి, తాను బయటికి అంటున్న మాటలు అనవచ్చునా, లేదా అన్నది తెలియకపోవచ్చు. ఆ విషయం స్పృహలో గనుక ఉంటే అతడు అలా మాట్లాడడు. కాని సాధారణ వ్యక్తులకు మనసు కలతలో అవిశ్రాంతికరంగా ఉందన్నది తెలుస్తుంది. అందుకే మనసు అదుపు చేసుకోవాలని అనుకొంటాం. అలాగ ఎందుకని భావిస్తాం? ప్రతిరోజూ, గాఢనిద్రలో మనం కొంత శాంతిని అనుభవిస్తాం. అది మనసు హృదయం లీనమవడం వల్ల జరుగుతుంది. అందుకే, మనసు ఏ విషయాన్ని లోపలే మరీ మరీ అనుకోకుండ వుండటమేమో తెలుస్తుంది. మనందరికి కావలసినది అదే. సంతోషంగా వుండడం కోసమే మనం భజనలు, కొందరు పూజ, జపం, ధ్యానం మొదలైన వాటిలో గడుపుతాం. ఎన్నుకున్న పద్ధతి ఏదైనా అదే మంచిదని ఇతరులు ఆచరించే పద్ధతిని తప్పు పట్టకూడదు. మిఠాయిల విషయంలో కొందరు జిలేబీ బాగుంటుందనుకొంటే, ఇతరులు మరి ఏదో వస్తువును ఎంచుకున్నట్లే.

ఆఫ్రికా దేశస్థులు, మొక్కలు, చెట్లు, రాళ్లను పూజించడం ద్వారా శాంతిని పొందడానికి ప్రయత్నిస్తారు. మన దేశంలోనూ చెట్లను ఆరాధిస్తాం. పాశ్చాత్యులు మనం రాతివిగ్రహాలను పూజించడం గురించి వ్యాఖ్యానిస్తుంటారు. ఎవరికి ఎందులో తృప్తి లభిస్తే వాళ్ళు దానిని ఆచరిస్తారు. ఏది ఉత్తమమైనది, ఏది అధమం అనడం భావ్యం కాదు. వడ్రంగి తన వృత్తిలో కొయ్యను వాడతాడు. అదే ఊళ్ళలో మనం కొయ్యను కొని అందిస్తాం. గ్రామాలలో ధనవంతులు చెట్టును కొట్టి, వడ్రంగికి కొయ్యను వాడుకొనుమని చెబుతారు. వడ్రంగి ఈ కొమ్మలు, ఆకులు, పువ్వులు, పళ్ళు నాకెందుకు, నేనేమి చేస్తానని అన్నాడనుకుందాం. తనకు అనవసరమైనవి తీసి పడేసి, తన పనికి వచ్చేవి వాడుకోవాలి కదా! కాని అతనికి పనికి రావనుకునేవి, చెట్టుగా పెరగడానికి అత్యవసరమే. అవి దాని కోసం ఉద్దేశించబడినవి. ఇప్పుడు పనికి రావనుకున్నవి లేకుంటే అసలు యిప్పుడు కొయ్యను యిస్తున్న చెట్టే వుండేది కాదు.

ఆచార కర్మలు

ఇక ఆచార కర్మల గురించి, ప్రతి ఒక్కరు తమకు తృప్తిని యిచ్చే ఆచారాన్ని పాటిస్తారు. నీవు అది మంచిది కాదని అనుకుంటే, దాని వల్ల అవతలి వ్యక్తికి ఏ ఉపయోగమూ వుండదు. నీవు చెప్పినందువల్ల ఎదుటి వారు దానిని ఆచరించ నక్కర లేదు, కాని దానిని ఆచరించడం వల్ల నీవు అలా వున్నావన్నది గమనిస్తారు. నీవు ఆచరిస్తున్నది ఎందుకు ఇతరులు చేస్తున్న దానికి వేరుగా

వున్నదని ప్రశ్నించవచ్చు. నాలాగ వుండడానికి తాము కూడ ప్రయత్నించవచ్చు. ఊరికే మాట్లాడడం వల్ల ఇతరులు మెచ్చుకోరు. నీవు మంచివాడైతే, ఆ మంచితనంతో ఇతరులను మెప్పించవచ్చు. అసలు మంచి వాళ్ళను తలచుకుంటే కూడ మనసు శాంతమయ మౌతుంది, మానసిక స్థిరత్వం కూడ చోటు చేసుకోవచ్చు. చెడ్డవారిని తలచుకుంటే కూడ మనసు కలత చెందుతుంది. సద్వ్యక్తిగా జీవించడమే ఎంతో సేవ చేసిన వారికి సమానమౌతాము.

భగవాన్ అన్ని సద్గుణాల సమ్మేళనం అని చెప్పవచ్చు. ఆయన గ్రంథాలను రచించలేదు. బోధిస్తూ ప్రయాణించలేదు. ఒక్క రోజు కూడ తిరువణ్ణామలై వదలి వెళ్ళలేదు. ఏభై నాలుగేళ్ళ పాటు అక్కడే స్థిరంగా వుండి, ఏ పత్రిక ప్రచురణనూ చేయలేదు. ఆశ్రమం యొక్క 'మౌన్టెన్ పాత్' పత్రిక ఆయన దేహం చాలించిన తరువాత పండ్రెండు సంవత్సరాలకు 1962 సం॥లో మొదలైంది. ఆయన జీవితకాలంలో పత్రికను దేనినైనా ప్రచురించమని కోరినప్పుడు మహర్షి అంగీకరించలేదు. అవసరం లేదన్నారు. రోజులో ఎక్కువ భాగం మౌనంగానే వుండేవారు.కొందరు భక్తులు తమంత తాము కొన్ని పుస్తకాలను ప్రచురించారు. భక్తుల కోరికపై మహర్షి ఏవో కొన్ని వ్రాశారు కాని, ఆసక్తి లేని అద్భుతమైన ప్రభావం వుంటుందన్న దానిని ఆయన అంగీకరించలేదు. ఆ వ్రాసిన కొంచెమూ ఇతరుల కోరిక వల్ల దయతో వ్రాశారే గాని తమ ఆసక్తి వల్ల కాదు. తమ మంచితనం యొక్క శక్తి, మౌనం యొక్క ప్రభావాల కారణంగానే

యాభై నాలుగేళ్ళ కాలంలో ప్రపంచంలో వివిధ ప్రాంతాల ప్రజలను ఆయన ఆకర్షించారు.

దైవ కృప, మనో ధైర్యం

ప్రజలు వాడుకలో వున్న ఆచార వ్యవహారాలలో ఎవరికి మంచిదనిపిస్తే, వారు దాని ప్రకారం నడుచుకొంటారు. క్రమేపి, సాధనలో ప్రగతి జరిగితే, రెండు విషయాలు తెలియ వస్తాయి. మొదటిది మీరు భయం నుండి చాలా మటుకు విముక్తులౌతారు. భవిష్యత్తులో ఏమి జరుగుతుందనే చింత వుండదు. అది భగవాన్ కృప వల్ల మనసు యొక్క ధార్ఢ్యం వల్ల ఏర్పడుతుంది. రెండవది, ఇతరులు ఆచరిస్తున్న పద్ధతిని తక్కువ చేసి చూడరు.

ప్రతి పద్ధతికి, దానికి తగిన ప్రాధాన్యత వుంటుంది. అలాంటి సమీకృత దృక్పథం లేక విమర్శించే వారిని గురించి మాట్లాడు కొనడం జరుగుతూ వుంటుంది. ఉదాహరణకు, మనది పేద దేశం గనుక, వాడుకలో వున్న ఎన్నో పద్ధతులు, ఆచారాలను మూఢ నమ్మకాల కారణంగా ఆచరిస్తామని, ఎక్కువ మంది భావిస్తారు. ధనవంతులు ఆచరించే వాటిని పొగడుతూ, సాధారణ వ్యక్తుల పద్ధతులను తక్కువ చేసి చూస్తారు. పల్లె ప్రాంతాల్లోని ప్రజలు ఆచరించేవి మనకు అర్థం కావు గనుక వాళ్ళు తెలివిలేని వాళ్ళని భావిస్తాం.

మన సంస్కృతి యింకా కాపాడబడుతూ వుండడానికి దేశంలోని స్త్రీలే కారణం. అధునాతన మార్గాలంటే యిష్టపడే మన పురుషులు పాత ఆచారాలు మూఢనమ్మకాలని తోసిపారేస్తారు.

అలాంటివి మాకు లేవని గర్వంగా బంధువులు, స్నేహితులతో చెప్పుకుంటాం. మేము ఒక్క ధ్యానం తప్ప పూజ, జపాలను చేయమని అంటాం. మనకు వాటిలో నమ్మకం లేకపోయినప్పటికీ, వాటిని ఆచరించేవారిని విమర్శించడం మంచిది కాదు.

ప్రతి ఆచారము, నడతకు వెనుక వాటి వాటి విలువలు వుంటాయి. పూజ చేసుకోవలసిన పని లేదు, దేవుడు ప్రతి చోట వున్నాడు, అది మూఢాచారమని కొందరు భావిస్తారు. కాని మీ కార్యాలయంలో అధికారి రేపు ఆగష్టు 15వ తేదీ, జెండా ఆవిష్కరణకు రావాలని చెబితే, వెళ్ళి జెండా వందనం చేస్తాము. అలా చేయడంలో దేశభక్తి యిమిడి వుందని అంటాం. కారణాలను మాత్రమే నమ్మి నడుచుకునే వారికి జెండా వందనం, కూడ పూజ మాదిరి మూఢాచారమే అవుతుంది. విగ్రహంలో ఏముందని ప్రశ్నించే వారిని అది ఒక గుడ్డ ముక్కనే కదా దానికి నమస్కరించడ మేమిటని ఎదురు ప్రశ్నించవచ్చు. జెండా అన్నది మన దేశానికి ఒక చిహ్నమని అందుకే ఆ గుడ్డకు మర్యాద నివ్వాలి.

పూజ మూఢాచారమని అనుకుంటే, జెండా వందనం కూడ అలాంటిదే అవుతుంది, మరి నీవు నా కంటే ఏ విధంగా ఎక్కువ అని అడగవచ్చు. నేను విగ్రహాన్ని చూసినప్పుడు అక్కడ వున్న దానిని రాయి లేదా కొయ్యగా భావించను. నాకు విగ్రహం ఒక దేవుడే. త్యాగరాజస్వామి మామూలు వ్యక్తి కాదు. శ్రీరాముడి విగ్రహానికి పూజ చేసేవాడు, విగ్రహం దొంగిలింపబడి, నదిలో వేయబడి నప్పుడు ఎందుకు వదిలి వెళ్ళావని విపరీతంగా దుఃఖించాడు. కొందరు ఇంకొక విగ్రహాన్ని తెచ్చుకొని పూజించుకోవచ్చు కదా

అన్నారు. ఇక్కడ సమస్య అది కాదు. త్యాగరాజుకు సంబంధించి నంతవరకు, అప్పటి వరకు తాను పూజిస్తున్నది విగ్రహం కాదు, స్వయంగా శ్రీరామచంద్రుడే. అలాంటి శ్రీరాముడు వెళ్ళి పోవడానికి తాను ఏ అపరాధం చేశానని చాలా బాధ పడ్డాడరు. అలాంటి సందర్భాలలో మనం ఎంతో విలువను ఆపాదిస్తాం.

విలవల ప్రాధాన్యత

స్వామి వివేకానంద మనం విలువలను ఆపాదించినంత కాలం, అంతర్గత విలువను లేదనుకోవచ్చు, ఏదేని విషయంలో భక్తిపూర్వక అభిమానం వున్న వ్యక్తికి అది శ్రీరాముడు, శ్రీకృష్ణుడు స్వయంగా వున్న భావన తప్పక కలుగుతుంది. మీ తండ్రిగారి ఫోటోను మీ గదిలో పెట్టుకున్నప్పుడు, దానిని చూసిన ప్రతిసారి, మీలో కృతజ్ఞతా భావాలు ఏర్పడతాయి. ఇతరులలో అలాంటి భావన కలుగదు, ఎందుకంటే వాళ్ళ తీరు అలా ఉండదు. ఎవరైనా ఆ ఫోటో మీద ఉమ్మితే, మీరు చాలా బాధపడతారు. తండ్రి గారి ఫోటోను పూజించక పోవచ్చుగాని ఎవరినీ అలా చేయనివ్వరు.

పల్లెల్లోను, పట్టణాలలోని ఫ్లాట్‌లలో కూడ ఉదయాన్నే ఇంటి ముందు ముగ్గు వేస్తారు. పల్లెల్లో నైతే అది తప్పనిసరి. అది మతంతో సంబంధం లేనిది. బియ్యపు పిండితో వేరు వేరు రకాలైన ముగ్గు లుంటాయి. ప్రతి విషయానికి వెనుక ఒక ఉద్దేశం వుంటుంది. బియ్యపు పిండితో వేయబడిన ముగ్గులను చీమలు, పక్షులు తింటాయి. అలాగే వంట ముగిసిన పిమ్మట భోజనానికి ముందు పిడికెడు బియ్యంతో ఏదో ఆధరువును కలిసి బయట పడేస్తే

పక్షులు ప్రత్యేకించి కాకులకు అది ఆహారమౌతుంది. ఇంటి ముందు ముగ్గు లేకపోతే, అక్కడ జననమో లేదా మరణమో జరిగి వుంటుందన్నది తెలుస్తుంది. ఇవి ఎంతో చిన్న విషయాలనిపించ వచ్చు. కాని విచారించకనే సమాచారాన్ని తెలుపుతాయి.

అలవాట్లు సంస్కృతికి సూచికలు

ఒకరికొకరు ఎదురయినప్పుడు నమస్తే అని చెప్పడం, ముస్లిం సంస్కృతిలో ఆలింగనం చేసుకొనడం శుభాకాంక్షలు చెప్పు కొనడాన్ని సూచిస్తాయి. పాశ్చాత్యులు హస్త చాలనం చేస్తారు. మనిషి ఇంకా సాంస్కృతిక పరిణతి చెందని కాలంలో పూర్వం ఒకరిపైన ఒకరు దాడి చేసుకునే రోజుల్లో ఇలాంటివి ఎదురుపడ్డ వ్యక్తికి ఏ ఆయుధంతోను అపకారం చేయడం లేదనడానికి చిహ్నంగా ఉండేది. ప్రతి ఒకటి అర్థవంతమైనదని మనకు తెలుస్తుంది. అందుకే ఒక ఆచారం లేదా అలవాటు యొక్క ఉద్దేశం గ్రహించ కుండా విమర్శించడంలో అర్థం లేదు.

పూజ చేయడానికి సన్నద్ధమయ్యే ముందు, దేవుడిని ఆవాహన చేసి, విగ్రహంలో శక్తిని యిమ్మని ప్రార్థిస్తాం. ఇక అది విగ్రహం కాదు, స్వయంగా పూజించదలచుకున్న దేవుడేనన్న మాట. భగవంతుడు మనలోను, బాహ్యంగాను ఉన్నాడన్న ఊహ. ఆ తరువాతి దశల్లో ఆయన అన్ని చోట్ల, ఉన్నాడని గ్రహించ గలుగుతాం. ఆ స్థాయికి చేరిన తరువాత పూజ చేయాల్సిన అవసరం లేదని తెలుస్తుంది. ఇరవై సంవత్సరాల పాటు రోజులో మూడుసార్లు పూజ చేస్తూ వుండిన కంచి ఆచార్యులు పూజను మానేశారు.

అలాగని పూజ చేయడం మీద నమ్మకం ఆచార్యులకు పోయిందని కాదు. అందరూ ఆ స్థాయికి చేరి వుండరని, ఆ తరువాత లోపల వున్న దేవుడిని ఆత్మపూజతో ధ్యానం ద్వారా ఆరాధించాలని ఆచార్యుల ఉద్దేశం. భగవాన్ రమణ మహర్షి తమ పదహారవ ఏటనే ఈ విషయాన్ని గ్రహించారు. కాని ఆయన ఎవరినీ, పూజ చేసుకోవద్దని చెప్పలేదు.

ప్రాథమిక దశలో రోజంతా ధ్యానం చేయడం వీలు కాదు గనుక, కొంతసేపు పూజ, కొంతసేపు ధ్యానం, కొంతసేపు పుస్తక పఠనం, ఇలాగ ఆరాధన సాగించాలని భగవాన్ చెప్పేవారు. ఏది ఏమైనపపటికి, దైవ కృప ధ్యానం నిరంతరం చేయడానికి అవసరం. కాని అలాగ చేయలేని వారిని తక్కువ చేసి చూడరాదు. యథార్థంగా ఆధ్యాత్మిక భావాలున్న వ్యక్తి యితరుల నమ్మకాలను విమర్శించ రాదు. బుద్ధి పరమైన ఆలోచన కంటే యథార్థంగా ఆచరించేది ముఖ్యం. ఏ వ్యక్తి గాని తనకు ఇది ఒక్కటే జన్మ అని భావిస్తే, నేను ఎవరు, ఇదేమిటి అని విచారించి, చూస్తే పునర్జన్మ లేనప్పుడు ఏ విధమైన మానసిక అవిశ్రాంతత కలుగదు. పునర్జన్మ వుందను కొంటే ఆ విశ్రాంతి వుండదు. సాధన మరింత తీవ్రమవుతుంది. దానికి భగవత్కృప కావాలి. వైరాగ్య ధోరణి నిలబడ డానికి కూడ అంతే. వైరాగ్యం అబ్బితే, దయాగుణం మాత్రమే మిగులుతుంది.

÷ ÷ ÷ ÷ ÷

శ్రీ భగవాన్ రమణమహర్షి స్మృతులు
(శ్రీదేవరాజ ముదలియార్)

(గత సంచిక తరువాయి) అనువాదం: జి. శ్రీహరిరావు

ఆరవ అధ్యాయము

శ్రీ భగవాన్‌ను గురించిన ఎటువంటి రచనైనా వారి హాస్యము గురించి రాయకపోతే అది సంపూర్ణము కాదు. వారితో సన్నిహితంగా మెలగే అవకాశం లేని భక్తులకు, వారి హాస్యము గురించీ, చతురోక్తుల గురించీ తెలిసే అవకాశము లేదు. అసలు శ్రీ భగవాన్‌లో హాస్యముంటుందని కూడా ఎవరూ అనుకోరు. శ్రీ భగవాన్ వంటి ఋషులలో అంత హాస్యముంటదని నేను కూడా అనుకోలేదు. వారి చివరి రోజులలో, ఆ రాక్షసి పుండు వల్ల భరింప లేని బాధ ఉంటుందని డాక్టర్లు చెప్పే వారు. ఆ స్థితిలో కూడా, శ్రీ భగవాన్ ఆ పుండును ఒక లింగముగా పోలుస్తూ చలోక్తులాడే వారు. ఆ సన్నివేశాలను వర్ణించడం దుస్సాధ్యము. వారితో నా సహచర్యము మొదలయిన తొలి రోజులలో నేను విన్న రెండు హాస్య సన్నివేశాల గురించి ఇప్పుడు తెలియపరుస్తాను.

శ్రీ భగవాన్ పవలకున్రులో ఉన్నప్పుడు వారికి ఇంకా 20 సంవత్సరాలు నిండలేదు. బాహ్య ప్రపంచం గురించి ఈషణ్మాత్రము కూడా స్పృహ ఉండేదికాదు. శ్రీ భగవాన్ తల్లిగారూ, యితరులూ వచ్చినప్పుడు వారు గాఢమైన ధ్యానంలో ఉన్నట్లుగా కనిపించేవారు. తలుపు బయటనుండి తాళము వేసి వుండేది.

పాపం, వాళ్ళు ఊళ్ళోకి వెళ్ళి భోజనం చేసి వద్దామనుకున్నారు. అలాగే తిరిగి వెళ్ళిపోయారు. కానీ, శ్రీ భగవాన్‌కి తలుపుని తాళంతో సహా ఎత్తి వేయవచ్చునని తెలుసు. అలాగే తను బయటికి వెళ్ళి పోయారు. ఆ వచ్చిన వాళ్ళు తిరిగి వచ్చి చూస్తే, అలాగే తలుపు తాళం వేసే వుంది, లోపల శ్రీ భగవాన్ లేరు. బహుశా ఇదంతా శ్రీ భగవాన్ సిద్ధులవల్ల అని వాళ్ళు అనుకున్నారు. కొద్దిసేపు తరువాత, వాళ్ళు వెళ్లిపోయినాక, శ్రీ భగవాన్ తిరిగి అదే విధంగా లోనికి ప్రవేశించారు. ఈ సందర్శకులు మళ్ళీ వచ్చేసరికి శ్రీ భగవాన్ లోపల వున్నారు. ఆయన సిద్ధుల గురించి, వాళ్ళ నమ్మకం ఇంకా బలపడింది. నిజానికి వచ్చి పోయే వాళ్ళ వల్ల కలిగే ఇబ్బందులు తగ్గించుకోవాలని శ్రీ భగవాన్ ఉద్దేశ్యం. ఆ వచ్చిన వాళ్లూ, ఆ తలుపు రహస్యం గురించి అడగలేదు; శ్రీ భగవాన్ కూడా వివరించనూ లేదు. చాలాకాలం తరువాత శ్రీ భగవాన్ ఈ వృత్తాంత మంతా మాకు వివరించినపుడు, అందరమూ పకా పకా నవ్వాము.

ఇంకొకసారి, శ్రీ భగవాన్ కొండ మీద ఉన్నప్పుడు, ఒక భక్తుడు ఆయన దర్శనానికి వచ్చారు. ఆయన వచ్చినప్పుడు శ్రీ భగవాన్ ఒక్కరే ఉన్నారు. వచ్చినాయన, "స్వామి లేరా?" అని అడిగారు "బయటకు వెళ్ళారు" అని సమాధానమిచ్చారు, శ్రీ భగవాన్. కొద్ది సేపు వేచియుండి, ఆ వచ్చినాయన తిరిగి వెళ్ళిపోయారు. తిరుగు దారిలో ఆయనకు, శ్రీ భగవాన్ చిరకాల భక్తురాలు ఎచ్చమ్మగారు కనిపించారు. ఆయన చెప్పిన వుదంతము విని, 'స్వామిని నేను చూపిస్తాను రండి', అని తనతో తీసుకు వెళ్ళారు.

ఆయనతో అలా చెప్పినది శ్రీ భగవానే అని విని, అలా చెప్పటం సబబేనా? అని అడిగారు.

“నా ముఖం మీద నేనే స్వామిని అని బోర్డు పెట్టుకుని తిరగనా ఏమిటి?” అని సమాధానమిచ్చారు శ్రీ భగవాన్. ఈ సంగతి కూడా నేను శ్రీ భగవాన్ స్వతహాగా తామే చెబితే విన్నాను. ఈ రెండు సంఘటనలూ శ్రీ భగవాన్ హాస్యాన్నే కాక, వారి వినయశీలతను కూడా తెలియచేస్తవి. ఆర్భాటమూ, పటాటోపమూ శ్రీ భగవాన్‌కు అసలు నచ్చేవి కావు. ఆయనతో సన్నిహితంగా మెలిగిన భక్తులకు యీ విషయాలు బోధ పడేవి.

ఒకసారి శ్రీ భగవాన్ చర్మము మీద కొన్ని కురుపులు బాగా లేచాయి. అప్పుడు డా. మెల్కోటే ఆశ్రమంలో ఉంటున్నారు. శ్రీ భగవాన్ కాళ్ళ మీద చాలా కట్లు కట్టారు. శ్రీ భగవాన్ వాటి గురించి కాల్‌కట్టు అని చమత్కరించారు. తమిళంలో ఆ పదానికి రెండు అర్థాలున్నవి. ఒకటి కాళ్ళకు కట్టబడేవి; రెండు తన మీద ఆధారపడి ఉండేవారని గానీ, బాధ్యతలనీ గానీ.

ఆ సందర్భములో నేను, “మేమందరమూ మీ మీద ఆధారపడి ఉన్న వాళ్ళమే! మీ కాళ్ళను అంటి పెట్టుకుని ఉంటున్నాము” అన్నాను.

ఒక సమయంలో శ్రీ భగవాన్ వళ్ళంతా కీళ్ళ నెప్పుల లాంటి నెప్పులతో బాధ పడుతున్నారు. కొంత మంది అదృష్టవంతులు శ్రీ భగవాన్ దేహానికి మాలీషులాగా చేసేవారు. భక్తుల ప్రార్థనలను

మన్నించి శ్రీ భగవాన్ కొన్నిసార్లు ఒప్పుకునే వారు. కొద్ది రోజుల తరువాత ఆపేశారు. ఒక రోజున పరిచారకుని వద్ద నుండి మాలీషు చేసే తైలము తీసివేసుకుని, నవ్వుతో ''నన్నూ చేసుకోని! ఈ కాల మాలీషు చేసి మీరు పుణ్యము సంపాదించుకోవాలను కొంటున్నారు.

నన్ను కూడా కొంచెం పుణ్యము సంపాదించుకోనివ్వండి'' అని తనకు తానే రుద్దుకోసాగారు.

ఇంకోసారి తమ కాళ్ళ కీళ్ళ నెప్పులకు చికిత్స చేస్తున్న డా. శ్రీనివాసరావు గారిని ఉద్దేశించి శ్రీ భగవాన్ ఇలా అన్నారు, ''చూడండి, నా కాళ్ళకు మీరంటే చాలా ఇష్టం. మీరిక్కడే ఉండాలనే కోర్కెతో అవి బాగు పడనంటున్నవి''.

శ్రీ భగవాన్ ఏదైనా కథ చెబితే, తను గొప్పనటులై పోతారు. వారు చెప్పే కథను మనం ప్రత్యక్షంగా చూస్తున్నట్లుంటుంది. ఒకసారి వారు చెప్పిన యీ కథను విన్నాను నేను. మనిషిలో అహం ప్రవృత్తి ఇతరులను మోసం చేయాలనుకొని తనని తానే ఎలా మోసం చేసుకుంటుందో చెప్పడానికి ఈ కథ గొప్ప ఉదాహరణ. శ్రీ భగవాన్ చెప్పినట్లుగా కళ్ళకు కట్టినట్లుగా నేను చెప్పలేను. సూక్ష్మంగా వారు చెప్పిన కథాసారం మాత్రం తెలియచేస్తాను.

అయినా కూడా వారు చెప్పిన కథలో ఎంత హాస్యమున్నదో మనకు బాగా తెలుస్తుంది. ఒక ఊరిలో అహంకారభరితుడైన వ్యక్తి ఒకడుండేవాడు. అతనికి సేవకుడిని నియమించుకనే ఆర్థిక స్థోమత

కూడా లేదు, కానీ సేవకుడు లేకపోతే ఎవ్వరూ తనను గౌరవించరని అనుకునేవాడు. ఒకసారి ఏదో పనిమీద పక్క గ్రామానికి వెళ్ళి రాత్రి కూడా అక్కడ ఉండిపోవలసి వచ్చింది అతనికి. బట్టలూ, యితర వస్తువులూ ఒక మూట కట్టుకుని బయలుదేరాడు. పక్క ఊళ్ళో ఒక ఇల్లు చూచాడు. ఆ ఇంటికి బయట ఒక గట్టూ, లోపలికి వెళ్ళే దారిలో ఇంకో గట్టూ ఉన్నవి. ఇంట్లో వాళ్ళందరూ లోపల వున్నప్పుడు, ఎవరూ చూడకుండా లోపలికి వెళ్ళి తన మూటను వదిలి పెట్టి వెళ్ళిపోయాడు.

కొద్దిసేపు తరువాత వెనకకు వచ్చి, బయటున్న ఇంటి వాళ్ళతో, "నా సేవకుడెవరైనా ఇక్కడకు వచ్చాడా? నా మూటను ఇక్కడే వదిలి పెట్టానని చెప్పాడు," అని అడిగాడు.

మేమెవరినీ చూడలేదనీ, లోపల చూచి చెబుతామని, లోపలకు వెళ్ళారు. తిరిగి వచ్చేటప్పుడు ఆ మూట తీసుకు వచ్చి, "చూడండి, ఇది మీదేనా?" అని అడిగారు.

"ఆ! ఇదే! వీడెప్పుడూ ఇంతే. ఎక్కడ తిరుగుతున్నాడో ఏమిటో? ఎప్పుడు వస్తాడో తెలియదు", అని వాపోయాడు మన మిత్రుడు.

ఆ ఇంటి వాళ్ళు, తమకు సాధ్యమయిన ఆతిథ్యమిచ్చి, అతనిని బయట గట్టు మీద పడుకోనిచ్చారు. తన పక్క ఏర్పరుచుకొని, ఇంటి వాళ్ళు బయట తలుపు వేసుకున్నాక ఇతను లోపలి వాళ్ళకు వినిపించేలాగా గట్టిగా, తన సేవకుడు తిరిగి వచ్చినట్లు

తన ఒళ్ళు పిసుకుతున్నట్లు నటిస్తూ, అరవడం మొదలు పెట్టాడు. ''ఏరా వెధవా ఎక్కడకు పోయావు ఇప్పటిదాకా? నీ ఉద్యోగం పీకి పారేయాలి అసలు. సరిగ్గా పిసుకు. లేకుంటే నీ పని పడతాను.''

''ఆ! అక్కడే! ఇక్కడ కొంచెం వొత్తు. అలా!'' అంటూ నటించ సాగాడు. తనను తాను అప్పుడప్పుడు కొట్టుకుంటూ, తన సేవకుడు నిజంగా ఒళ్ళు పిసుకుతున్నాడని ఇంట్లో వాళ్ళు అనుకోవాలని అతని ఆత్రం!

ఈ తమాషా కొద్దిసేపు నడిచాక, ఇంట్లో ఒకతను, యీ సేవకుడు ఎలాంటివాడో చూడాలని, కిటికీ కొంచెం తెరిచి తొంగి చూశాడు. ఆయనకు నాటకం మొత్తం అర్థమై పోయింది. ఇంట్లో వాళ్ళు మాత్రం బయట పడలేదు. నీ నాటకం మాకు తెలిసి పోయిందిలే! అని మన మిత్రుడికి చెప్పలేదు. ఏమీ తెలియనట్లుగానే ఉండి పోయారు.

మరునాడు ఉదయం ఆ కుహనా యజమాని, ఉపాహారం చేసి బయటకు వెడుతూ, ''కొద్దిసేపు తరువాత మా నౌకరు వచ్చి మూట తీసుకుపోతాడు'', అని చెప్పి, ఆ మూట లోపలి గట్టు మీద పెట్టి వెళ్ళిపోయాడు.

ఇంట్లో వాళ్ళు లోపల ఉన్నప్పుడు నెమ్మదిగా మూట తీసుకొని పోదామని ఇతని పన్నాగం. కాని ఇతని వ్యవహారం మొత్తం తెలుసు కన్న వాళ్ళు, ఈయన బయటకు వెళ్ళగానే, ఆ మూట తీసి దాచి పెట్టారు. ఈయన తిరిగి వెళ్ళి, మూట కనిపించక, ఏమీ తోచక,

మూట గురించి ఇంట్లో వాళ్ళని అడిగాడు. వాళ్ళు చాలా అమాయకంగా, "మీ నౌకరు వచ్చి తీసుకు వెళ్ళిపోయాడు", అని బదులిచ్చారు.

శ్రీ భగవాన్, ఆ (లేని) నౌకరుతో మాట్లాడటం, అనుకరించి చూపిస్తుంటేనూ, మాలీషు చేస్తున్నట్లు లోపలి వాళ్ళకు వినిపించే టట్లు గట్టిగా ఒళ్ళు చరుచుకోవడం లాంటిది చేస్తుంటేనూ, మేము నవ్వు ఆపుకోలేక పోయాము.

శ్రీ భగవాన్ తనమీద తానే చతురోక్తులు విసురుకొనే వారు. చివరి రోజులలో, కాళ్ళనెప్పుల వల్ల చేతి కఱ్ఱ సహాయం లేకపోతే నడవలేకపోయేవారు. హాలు వదిలి బయటకు వెళ్ళాల్సిన సమయం వచ్చినప్పుడు, శ్రీ భగవాన్ గమనించినా లేకపోయినా, ఆయన పరిచారకుడు, ఠంఛనుగా ఆ కఱ్ఱను శ్రీ భగవాన్‌కు అందించేవాడు. ఒకసారి, ఆ కఱ్ఱను అందుకుంటూ, శ్రీ భగవాన్, ప్రాచుర్యంలో వున్న ఒక తమిళ సామెతను ఉదహరించారు; "కఱ్ఱ ఝూడిస్తే గాని కోతి ఆడదు".

ఈ ఉదాహరణలన్నీ కూడా నిజానికి శ్రీ భగవాన్ హాస్యానికి ఏ మాత్రం న్యాయం చేయలేవు. సిద్ధాంతపరమైన ప్రశ్నలకు వారిచ్చే సమాధానాలు కూడా హాస్యంతో నిండివుండేవి. శ్రీ భగవాన్ హాస్యం ఎవరినీ నొప్పించేది కాదు. ప్రశ్న వేసినవాళ్ళు కూడా నవ్వుకుంటూ వెళ్ళి పోయేవారు.

ఏడవ అధ్యాయము

శ్రీ భగవాన్‌తో నా చివరి రోజుల గురించి చెప్పాలి. 1949 ఏప్రిల్ మధ్యకాలంలో, డా. అనంత నారాయణ రావు గారు నాకు చెప్పగా తెలిసింది. ఆయన ఆ రోజుల్లో మద్రాసులో వుండేవారు. శ్రీ భగవాన్ భక్తులు. శ్రీ భగవాన్ ఎడమచేయి పై భాగంలో ఒక కణితిలాగా వేస్తే, ఆశ్రమ డాక్టరు గారు శస్త్రచికిత్స చేసి కోసి వేశారట. ఈ మాట తెలియగానే, శ్రీ భగవాన్‌ను చూడటానికి ఆశ్రమానికి వెళ్ళాను. అప్పట్లో శ్రీ భగవాన్ ఆరోగ్య పరిస్థితి అంత ప్రమాద కరంగా వుందని నాకు తెలియదు. చూడటానికి చిన్నగా కనిపించిన ఆ కణితి నిజంగా రాక్షసపుండు అనీ, దానిని కోసివేయడం చాలా తప్పనీ నాకు ఆ తరువాత తెలిసింది. శస్త్ర చికిత్స మంచిదని పాపం ఆ డాక్టరు గారు అనుకున్నారు.

ఆ పుండు మళ్ళీ పరిమాణంలో పెరిగి శ్రీ భగవాన్‌కు చాలా బాధ కలిగిస్తున్నదనీ, శ్రీ భగవాన్‌కు ప్రాణాపాయమున్నదని నాకు నెమ్మదిగా తెలిసింది. ఇదంతా తెలిసికూడా నేను చూడటానికి పరుగున రాని పాషాణహృదయుణ్ణి అని శ్రీ భగవాన్‌కు జవాబు వ్రాశాను. చివరకు జులై 21వ తారీఖున ఆశ్రమానికి వెళ్ళాను.

ఆశ్రమానికి వెళ్ళే ముందు నేను, మద్రాసులో డా. గురుస్వామి ముదలియారు గారి దగ్గరకు వెళ్ళి శ్రీ భగవాన్ పరిస్థితంతా వివరించి, "నా కోసం మీరొకసారి వచ్చి శ్రీ భగవాన్‌ను చూడరాదా?" అని అర్థించాను.

ఆయన, ఆదివారాలే మద్రాసు బయటకు వెళ్ళగలరు కాబట్టి జులై నెల 24న వస్తానని మాట ఇచ్చారు. ఆ రోజు ఆదివారము. ఆయన ప్రయాణానికి కారు ఏర్పాటు చేస్తానంటే, అఖ్కరలేదు. నేను డా. కృష్ణస్వామి అయ్యరు గారి కారులో వెడతాను. లేకపోతే వేరే ఏర్పాటు చేసుకుంటాను'' అన్నారు.

ఈసారి శ్రీ భగవాన్ దగ్గరకు వెళ్ళినప్పుడు, ఎప్పటిలాగా రెండు వారాలుండాలా (నేను ఆశ్రమవాసిగా ఉండటం మానివేసిన తరువాత) లేక శ్రీ భగవాన్‌కు పూర్తి స్వస్థత చిక్కేదాకా ఉండాలా అనేది నిర్ణయించుకోలేదు. శ్రీ భగవాన్ అనుగ్రహం వల్ల పరిస్థితులు వాటంతట అవే నిర్ణయింపబడి నేనక్కడే ఉండి పోయాను. భక్తులందరూ ఆ సమయంలో తన దగ్గరే ఉండి, తన అంతిమ కరుణా ప్రవాహాన్ని పూర్తిగా అందిపుచ్చుకొని లాభం పొందాలని శ్రీ భగవాన్ ఉద్దేశమనుకుంటాను. నేను హాలులోకి వెళ్ళేసరికి శ్రీ భగవాన్ తపాలా చూస్తున్నారు. అప్పటికే శ్రీ భగవాన్ కొత్త హాలులో కూర్చొంటున్నారు. నేను ప్రవేశించినప్పుడు, ఎప్పటిలాగానే నా వైపు ఎంతో కరుణాపూరితమైన దృష్టి సారించారు. నేను కూర్చున్న కొద్ది నిముషాలకు, పావు తక్కువ ఐదింటికి, శ్రీ భగవాన్ తమ అలవాటు ప్రకారము మధ్యాహ్న వ్యాహ్యాళికి బయటికి వెళ్ళారు. ఆరు బయటకు వెళ్ళగానే నేను, తాల్యార్‌ఖాన్ ఒక కిటికీ దగ్గరకు వెళ్ళి కూర్చున్నాము. ఆమె భర్త గతించినందున నేను వారికి నా సాను భూతి తెలియపరచాను. ఆయన ఒక నెల క్రితము చనిపోయారు.

(ఈ రచన శ్రీ రమణాశ్రమము ద్వారా ప్రచురింప బడిన 'మై రికలక్షన్స్ ఆఫ్ భగవాన్ శ్రీ రమణ మహర్షి' అనబడే గ్రంథము నుండి అనువదింపబడినది.)

శ్రీ భగవాన్ నా జీవితంలోకి ఎలా ప్రవేశించారు

శ్రీ దోనెపూడి వెంకయ్య

1981వ సంవత్సరం డిసెంబర్ నెలలో ఒక కార్యక్రమానికి తుని వెళ్ళ వలసి వచ్చింది. ఆ ప్రయాణానికి ఒకటి రెండు రోజుల ముందుగా నా మిత్రులొకరు 'శ్రీ రమణ లీల' అను గ్రంథమును నాకిచ్చారు. ప్రయాణములో చదువు కోవచ్చునని ఆ గ్రంథమును తీసుకొని బయలుదేరాను. విజయవాడ నుండి తుని వెళ్ళటానికి బస్సెక్కి, కూర్చొని, ముందు సీటుకు రెండు కాళ్ళు ఆనించి, గ్రంథమును చదవటం మొదలుపెట్టాను. ఏదో మాయ ఆవహించినట్లు ఆ గ్రంథ పఠనంలో మైమరచిపోయాను. తుని ముందర రైలు గేటు పడి బస్సు ఆగేవరకు నేను బాహ్య స్పృహ లేకుండా చదువుతూనే ఉన్నాను. ముఖ్యంగా శ్రీ రమణ మహర్షి పవలకున్రులో ఉన్నప్పుడు, వారి అమ్మగారు వచ్చి ఆయన ముందు కూర్చొని, గుండెలు బాదుకొంటూ ఏడ్చే ఘట్టం చదివినప్పుడు నా మనసు వికలమైంది. నేను బాగా ఆందోళన చెందాను. తల్లితో ఒక్క మాటైనా మాట్లాడక పోవటం, పలకక పోవటం, శిలా విగ్రహ సదృశ్యమైన మౌనంగా ఉండటం, వారు ఎటువంటి మహోన్నతమైన ఆత్మ స్థితిలో ఉన్నారో తెలియచేస్తుంది. తరువాతి కాలంలో తల్లికి ఎంతో సేవ చేశారు. ఎంతో గౌరవాదరములు చూపారు. శ్రీ రమణులు ఆ విషయంలో సాక్షాత్తుగా తల్లికి ముక్తి నిచ్చిన పరమేశ్వర స్వరూపులు. తల్లి ముక్తి కొరకు అరుణాచలుని

ప్రార్థించారు. వారే అరుణాచలులు గదా. ఈ విధంగా శ్రీరమణులు నా జీవితంలోకి ప్రవేశించారు.

ఆ తరువాత ఒక పుస్తకాల షాపులో, అట్టలు చిరిగిపోయిన 'శ్రీరమణాశ్రమ లేఖలు' అను గ్రంథం యొక్క ఒక చిన్న వాల్యూం/ ఒక భాగం దొరికింది. ఆ గ్రంథం యొక్క విశేషమేమిటంటే, దానిని మొదటి సారిగా చదివినవారు ఎవరైనా సరే, శ్రీ రమణాశ్రమములో శ్రీ రమణుల సన్నిధియందున్నట్లే భావిస్తారు. అది చదివినప్పటి నుండి శ్రీ రమణాశ్రమానికి ఎప్పుడు వెళ్దామా అనే తహ తహ, తపన మొదలయ్యాయి. నా ఆప్త మిత్రులు శ్రీ బెల్లాన దుర్గారావు గారు. వారితో శ్రీరమణాశ్రమం వెళ్దామని, ఐతే రాను పోను ఖర్చులు కూడా వారే భరించాలని నా కండిషన్ మరియు వారికి నా ప్రార్థన. వారు సహృదయంతో అంగీకరించారు. అలాగ 1982వ సంవత్సరం ఫిబ్రవరి 27వ తేదీన మరి ముగ్గురు మిత్రులు శ్రీ వాడపల్లి దండాయుధ పాణిగారు. శ్రీ రాళ్ళబంటి శ్రీరామ మూర్తిగారు, శ్రీ కిళాంబి అనంత శ్రీనివాసాచార్యులు గారితో కలిసి శ్రీ రమణాశ్రమం చేరుకొన్నాను. ఆ రోజుల్లో మెయిన్ గేటుకు ఎడమవైపున ఉన్న పల్లాకొత్తలో ఒక చిన్న గది వసతిగా ఇచ్చారు. మేమైదుగురుము ఆ చిన్న గదిలోనే సర్దుకొని రెండు, మూడు రోజులున్నాము. మూడు పర్యాయములు గిరి ప్రదక్షిణం చేశాము. ధ్యాన మందిరంలో ధ్యానం చేసుకొన్నాము. శ్రీరామ స్వామి పిళ్ళై గారిని, సమత్, కనకమ్మ గారిని కలుసుకొన్నాము. ఆ రోజుల్లో శ్రీ యోగి రామసూరత్ కుమార్ గారు అరుణాచల దేవాలయానికి ఎదురుగా ఉన్న సన్నని గొందిలో ఉండేవారు. ఆ వాతావరణం అంత

ఆరోగ్యకరంగా ఉండేది కాదు. ఆ విషయం మాకు తెలియదు. అయినా యోగి గారిని చూడటానికి వెళ్ళాము. వారు గదినుండి బయటకు వచ్చి 'why do you disturb me'? Go to the temple (నన్నెందుకు ఇబ్బంది పెడ్తారు, ఆలయానికి వెళ్ళండి) అన్నారు. మా శ్రీరమణాశ్రమ యాత్ర ఆ రకంగా మొదలైంది. మొదటి 12 సంవత్సరాలు శివరాత్రి నాటికి అరుణాచలం చేరేవారము. కానీ అప్పటి ప్రెసిడెంట్ శ్రీ వెంకట్రామన్ గారు పండగ రోజులలో రాకండి, సౌకర్యవంతమగు గది ఇవ్వలేము అన్నారు. అప్పటి నుండి పండుగ రోజులు ఆశ్రమ ఉత్సవ దినములు తప్పించి వెడుతుండేవారము. కాలం గడిచే కొద్దీ శ్రీ దుర్గారావు గారు, శ్రీ దండాయుధ పాణి గారు, శ్రీ శ్రీనివాసా చార్యులు గారు శ్రీ రమణైక్యం చెందారు. నేను, శ్రీరామ మూర్తి గారు, వృద్ధులమైనాము. నా శ్రీరమణాశ్రమ యాత్ర నిరాఘాటంగా 2018 వరకు అనగా 36 సంవత్సరాలు కొనసాగింది. ఆ విధంగా పులి నోటి కండవలె నన్ను శ్రీ రమణులు కబళించి వేశారని చెప్ప వచ్చును. ఇది శ్రీరమణులతో నా అనుబంధం.

శ్రీ రమణ కేంద్రం, హైదరాబాద్‌తో అనుబంధం

శ్రీ రమణాశ్రమ యాత్ర ప్రారంభమైన పది సంవత్సరాలకు అనగా 1992లో శ్రీ రమణాశ్రమం వారు ప్రచురించిన శ్రీ కే. స్వామినాథన్ గారి 108 నేమ్స్ ఆఫ్ శ్రీ భగవాన్, అనే ఇంగ్లీషు పుస్తకం దొరికింది. అందులో చాలా లఘువుగా అర్థాలు ఇంగ్లిషులో ఉన్నాయి. దాని సహాయంతోను, మరియు ఈ పది సంవత్సరాలు

అధ్యయనం చేసిన రమణ సాహిత్య సహాయంతోను, ఎంతో కష్టపడి, నేను, శ్రీ రాళ్ళ బండి శ్రీరామ మూర్తి గారు (మా పెద తల్లి కుమారులు) కలిసి శ్రీ రమణ అష్టోత్తర శత నామాలకు తెలుగులో అర్థము, తాత్పర్యము, వ్యాఖ్యానము, విశేషాంశములతో ఒక వ్యాఖ్యానము తయారు చేశాము. ఇందులో శ్రీ రమణ సాహిత్యములోని అనేక అంశములు జోడించి, స్వతంత్ర వ్యాఖ్యాన గ్రంథముగా రూపొందించాము. దాని వ్రాత ప్రతిని శ్రీ రమణా శ్రమము వారికి పంపాము. శ్రీ రమణ మహర్షుల అనుగ్రహ సూచకమో అన్నట్లు శ్రీ రమణాశ్రమము నుండి ఒక ఉత్తరం వచ్చింది. ఈ గ్రంథమును వారెంతో మెచ్చుకొన్నారు. వారేమన్నారంటే 'ఈ గ్రంథాన్ని మేము ఆశ్రమ ప్రచురణగా ప్రచురిస్తాము. ప్రింటింగు వ్యవహారమంతా మీరు చూడండి. మాకు కొటేషన్ పంపండి. డబ్బు పంపుతాము'. దానితో పాటే పుస్తకం సైజు, అంతా ఎలా ఉండాలి ఇత్యాది మిగిలిన వివరాలు పంపారు. అంతేగాకుండా హైదరాబాద్ శ్రీ రమణ కేంద్ర వ్యవస్థాపక అధ్యక్షులు డా. కే.యస్. గారిని కలిసికొని, వారి ఆశీస్సులు పొందండి అని వ్రాశారు.

అప్పుడు నేను, శ్రీ రాళ్ళబండి శ్రీరామ మూర్తిగారు హైదరాబాద్ వెళ్ళాము. ఆ కాలములో ఉస్మానియా విశ్వ విద్యాలయ ప్రాంగణంలోని గాంధీ భవన్‌లో శ్రీరమణ కేంద్రం పనిచేసేది. అక్కడకు వెళ్లి, శ్రీరమణ కేంద్రం సత్సంగంలో పాల్గొని, శ్రీ కే.యస్. గారిని కలిసి, వారికి పాదాభివందనములు ఆచరించాము. మేము వచ్చిన పని వివరించి వారి ఆశీస్సులు కోరాము. వారేమన్నారంటే, ఆశ్రమం వారు నాకు ఆ గ్రంథాన్ని పంపారు. నేను దానిని

చదివించుకొని విన్నాను. చాలా బాగుంది అని ఆశీర్వదించారు. వారిని ఎప్పుడు కలియుటకు వీలవుతుందో కనుగొన్నాము. సాయంత్రం వారింటికి రమ్మన్నారు. వారితో సమయం తీసుకొని నేను, శ్రీరామ మూర్తిగారు, మరియొక మిత్రులు శ్రీ యు. లక్ష్మణ రావు గారు (80 ఏండ్ల వయసువారు, రమణ భక్తులు) శ్రీ కే.యస్. గారింటికి వెళ్ళాము. వారింట్లో అరుణాచల నామము మంద్రస్వరంతో వినిపిస్తూంటుంది. వారికి నమస్కరించి, భగవాన్‌ను గురించి రెండు మాటలు చెప్పమని కోరాము. వారు ఇరవై నిమిషాలు మాట్లాడారు. మాట్లాడినంత సేపు ఆనంద భాష్పాలు కారుతూనే ఉన్నాయి. మేము కూడా ఆనంద భాష్పాలు రాల్చాము. శ్రీ కే.యస్. గారి శ్రీమతి మాకు తేనీటి పానీయాలేవో ఇచ్చారు. పిమ్మట వారి నుండి సెలవు తీసికొన్నాము. ఆ రకంగా రమణకేంద్రం హైదరాబాద్‌తో పరిచయ భాగ్యం కలిగింది.

తరువాత రమణ కేంద్రానికి అనేక పర్యాయములు వెళ్తూ ఉన్నాము. కొన్ని పర్యాయములు అక్కడ మాట్లాడటం కూడా జరిగింది. ప్రొఫెసర్ లక్ష్మి నారాయణ్ గారు ''ఫేస్ టు ఫేస్ విత్ రమణ మహర్షి'' అనే గ్రంథాన్ని వ్రాశారు. దానిని శ్రీ పి.యస్. సుందరం గారు 'శ్రీరమణ మహర్షితో ముఖాముఖి' అని తెలుగులోకి అనువాదం చేశారు. తెలుగు అనువాద గ్రంథ ఆవిష్కరణ సభలో ప్రధాన వక్తగా ఉపన్యసించారు. అప్పటి నుండి శ్రీ రమణ కేంద్రంతో ఏర్పడ్డ అనుబంధం ఇప్పటికి కొనసాగుతూనే ఉంది.

ఓం నమో భగవతే శ్రీ రమణాయ

కమలవాసిని "కమలాత్మిక"

రేణుక అయ్యల సోమయాజులు

అభితో వ్యాప్తం వ్యక్తం తేజః కలయన్ కమలా కరుణాం లభతే

(అంతటను వ్యాపించియున్న స్పష్టమగు తేజస్సును గ్రహించు సాధకుడు లక్ష్మీదేవి యొక్క కరుణా కటాక్షాన్ని నొందగలడు)

కమలము అనగా తామరపువ్వు. ఇది కోమల తత్త్వానికి చిహ్నము. పద్మం అందంగా కూడా వుంటుంది. కావున కమలాత్మిక యొక్క ఆసనము కమలము. చేతులలో ధరించేవి కమలములు. "కమల" అనగా కోరికలను తీర్చేవి యని, నీరు అని కూడ అర్థాలున్నాయి. వీటిని బట్టి ఈ దేవతా మూర్తి బహు సుందరమైనది, తేజము యొక్క అంశగాన లక్ష్మీకళ గలది అని తెలియుచున్నది. జగానికి ప్రతిరూపం 'గజము' కావున గజములచే పూజింపబడునదై ఈమె "గజలక్ష్మి" కూడ అయినది. "లక్ష్మి" అంటే శోభ, "మహాలక్ష్మి" అంటే గొప్ప శోభ. ఈమె త్రిగుణాత్మిక, ఆద్యారూపిణి, ఐశ్వర్య ప్రదాయినిగా సాధకుల కోర్కెలను తీరుస్తుంది. పార్వతియే ఈ తైజస రూపాన లక్ష్మి లేక కమల అయినది.

కమలాత్మిక-త్రిపుర సుందరి-సుందరీ విద్యయే కమలాత్మికకు కూడా వ్యాఖ్యానం. అయితే ఈమె "హృదయస్థ" అనగా హృదయము నందు నివసించి ప్రకాశించేది. అందుచేతనే ఆమెను "కమలాత్మిక" అన్నారు. ప్రజ్ఞానం, విజ్ఞానం, శుద్ధ జ్ఞానం ఈ మూడింటిని ఈమె ప్రసాదిస్తుంది. దశమహా విద్యలలో ఈమె పదియవది. కమలాత్మిక అనగా లక్ష్మిని, సిద్ధిని యిచ్చునది. ఈమె

యొక్క మంత్రము కూడ ‘‘శ్రీవిద్య’’ యనబడును. ఈమెను ఉపాసించిన వైభవము సిద్ధించును. మోక్షము కోరువారికి మోక్షము కలుగును.

ఆగమ విస్మృతి కైర విణీనాం బోధ మజస్ర మసావిదదానః।

పాతు మహేశ వధూవదనాంశో హాస శశీ సకలాని కులాని॥

(వేదం శాస్త్రములను చదివిన పండితులు హృదయములను కలువలకు చంద్రుడులాగ విజ్ఞాన వికాసము కలిగించేది మహేశ్వరీ యొక్క చల్లని నగవుల మొలకలు మా భారత వంశజులను కాపాడుగాక)

కావ్యకంఠుని ఇష్టదేవత ‘ఉమ’ భువనేశ్వరము నందు ఆమె అతనికి ముందుగా మధుకటాక్ష ప్రాప్తిని కలిగించింది. ఈ నాఆనికి నిర్వచనం అనేకులు అనేక రకాలుగా చేసారు. మరి వారు ఆమె స్వరూపాన్ని చూసారో లేదో తెలియదు గాని వాసిష్ఠుడు ఆమెను చూచాడు. చూచిన భావనతో ఆమెను కొలిచాడు. ‘ఉ’ అనగా శివుని యొక్క ‘మా’ అనగా ‘మాతీతమా’ పరిమాణ శక్తి యని అకారాది వికారాలకు అతీతంగా నామ వివరణ చేసారు. ఇంత చక్కగా తన తత్త్వమును అతనికి జూపిన ఆ పరాదేవత ఎవరో కాదు. ఆమెయే ‘అపీతకుచాంబ’. ఆమెయే కావ్యకంఠుని ‘ఉమ’.

ధర్మ సంస్థాపనకు, సంస్కృతి పరిరక్షణకు ఋషి సూత్రధారి. కళంకితమౌతున్న లేదా సంస్కృతికి మూల ఉత్తేజం కల్గించాలని ఉద్యమించిన ఋషి పరంపరలో కడపటి వారు గణపతి ముని. వారి జన్మ వెనుక దేవ రహస్యం దాగి వున్నది. శ్రీరమణ-గణపతుల సమిష్టి జీవన రహస్యం ‘తపస్సు’ అనే పదానికి నిర్వచనం. వారిది

జన్మజన్మాంతర బాంధవ్యం. వేద సంస్కృతి యందు చెప్పబడిన గురు శిష్య పరంపరకి అడ్డం పడుతుంది వారి జీవితం.

ఆదిశంకరుల వారి బోధకళాచాతుర్యాన్ని నాయన లోను, మౌనతత్త్వాన్ని మహర్షిలోను మనం గమనించవచ్చు. వాచస్పతి నాయన. మౌని శ్రీ భగవాన్, కాని ''ముని''గా నాయన ''మహర్షి'' గా శ్రీ రమణులు చలామణి అగుట విశేషం.

అతను వ్రాసిన వేదాంత గ్రంథాలు నిత్యనూతన జ్ఞాన దీపికలు. పరమేశ్వరుడైన ఈ మహనీయుని నిత్య స్మరణం చేయటం మన కర్తవ్యం. అదే వారికి మనం అర్పించే శ్రద్ధాంజలి.

* * * *

శ్రీ రమణులు మరియు అరుణగిరి

శ్రీరమణులు మరియు అరుణగిరి -- వీరిరువురికీ అభేదం. శ్రీరమణులు, అరుణగిరికి భిన్నముగా తమను తాము ఎన్నడూ భావించలేదు. అరుణగిరిని ఆత్మస్వరూపంగా శ్రీ రమణులు భావించారు. అద్వైతామృతాన్ని సగటు మానవులకు అందించడానికి అరుణగిరి మానవరూపం దాల్చి శ్రీ రమణులుగా పుడమి మీదకి వచ్చెను. ఈ విధంగా శ్రీ రమణులు అరుణగిరితో ఎల్లప్పుడు అభిన్న స్థితిలో ఉండేవారు. ఎందుచేతననగా రమణులు సదా సహజాత్మ నిష్ఠలో రమించేవారు.దినచర్యలో భాగంగా చేసే ప్రతి పని యందు కూడా ఆత్మనిష్ఠ నుండి వైదొలగకుండా ఉండటం శ్రీరమణులకు ఎంతో సహజంగా ఉండేది. శ్రీ రమణుల జీవితంలో చోటు చేసుకున్న ఎన్నో సందర్భాలలో మనం ఈ విషయాన్ని గ్రహించ వచ్చు. నవమణిమాలలో చివరి శ్లోకమునందు శ్రీ రమణులు అరుణగిరిని స్తోత్రం చేస్తూ, ''అరుణాచలా, నన్ను ఈ లోకంలోకి తీసుకువచ్చిన తల్లిని మరియు తండ్రివి కూడా నీవే స్వామీ....'' అని అరుణగిరిని ఎంతగానో కీర్తించి, స్తుతించారు. మూలం: శ్రీమతి కనకమ్మగారు రచించిన ఆంగ్ల గ్రంథము- చెరిష్డ్ మెమొరీస్

Flame Without Smoke

(Talk 32)

Dr K Subrahmanian

We sometimes have the strange experience of being possessed by God. However short a period this experience may last, it gives us tremendous happiness. It is an experience that we can't explain through words. When we are possessed by God, we have no individual will; what the other person says, we do. We must, however, remember that it is God who possesses us; we can't possess him. When we suddenly realise that we are no longer in his possession, we cry and say, "O Lord! Why have you left me? I thought you would keep me in your possession all the time."

In everyday life, when you are friends with somebody, you are very happy when you are in that person's company. But the moment one of you begins to assert yourself, and starts making demands on the other, the relationship immediately collapses. You give yourself to another only when there is independence; no one wants to be dependent on another. Love is something that should come naturally; the moment there is a sense of compulsion that you should love somebody, then you know it is not true love. Under normal circumstances, you never tell yourself that you should love your children; it is something that comes naturally, without any compulsion or analysis. When you love a person, you love the person even when others say that the person is bad or is not good enough for you. For example, your neighbours may constantly complain about

your children, but you still continue to love them because love is not calculative; it is not based on reason. In other words, there is no thinking involved. The moment you calculate, and you think in terms of yourself, and what it is that you can get out of the relationship, then it is not love.

When you are in love, there should be great freedom for the other person to do what he or she wants to. Where there is love, there is no imposition of any kind, and where there is no imposition of any kind, whatsoever, we accept people for what they are. There should be no standardisation - you should not expect people to behave in the manner you expect them to. Neither should you impose your views on others. The object is to see that everybody is happy. If I can do something to make an individual happy, I should do it without expecting anything in return. Bhagavan was living in *shanti* all the time; he was there for people who sought his advice, and for those who did not. There were people who never sought his grace, and yet, they were shown grace. There were people who stayed with Bhagavan for years and years, and yet, they said that Bhagavan never showered his grace on them.

What is love? Love is when you feel that you cannot exist without the other person. You think of the person by day, and dream of him/her at night. You want to give the person something as a token of your love. When you do that, both you and the receiver are very happy; neither of you calculates the value of the thing given. It's like when your small child, who has been given a *ladoo* by his mother, offers you a small piece of it. You are delighted that the

child was willing to share a small piece. You could have gone and got yourself a full *ladoo* from your wife; but you take greater delight in eating the tiny piece that the child has given you. It has greater value to you than the full *laddo*. If another grownup had given you a tiny bit of *ladoo*, you would have immediately concluded that he was being miserly; that he should have given you a full *ladoo*. However, when the same thing is given by a child, you do not make calculations on the value of the thing. You think of the value only when you don't love the person. If you take a *ladoo* to a millionaire, he might not really care about it; but if you tell him that it's from Tirupathi, he accepts it with great reverence because he knows it is *prasad*. When you perform *archana* or *abhisheka* at the temple, you buy flowers, and give them to the priest. After the *puja* is over, the priest returns some portion of what you had brought. The extraordinary thing is that the moment they are returned to you, you do not think that they are yours, you think that they are *prasad* from the Lord. You take some, and then, with great affection, distribute it among other people. The sense that this belongs to me is gone, and therefore, you are willing to happily share the *prasad* with others. In all these cases, you see where there is real love and affection, there is no calculation of the kind we make in day-to-day affairs.

When two people are in love, they are prepared to do and give up so much for each other. They are ready to give up society, and even the entire world, in order to live happily with each other. Love is a flame without smoke; in all other relationships, there is flame together with

smoke. That is why in all other relationships, we are unhappy. We spend our whole life trying to find out how to remove the smoke and maintain only the flame. We experience it occasionally in friendship and in love. Once the calculations begin, there is no love. If we have expectations, then the relationship will sour. Therefore, our whole life is spent wondering how we can have a relationship where there will not be calculation of any kind, whatsoever. To have this kind of relationship with others, we need to accept people for what they are. This is the most difficult thing to do. The moment a person has this kind of attitude, you can be sure that he has love for all.

All of us feel that if our son or our wife were a little different, then it would be so wonderful. What we forget is that this is something others say of us too. Each one says something about the other. Whether it is in the spiritual field or in the material field, we want other people to be different from what they are now. The extraordinary thing is that there are zillions of people in this world, and yet we don't know anybody, including ourselves, really well. If you don't know yourself fully, how can you expect to know and understand others? All we can say is that we have a partial knowledge of others.

Our children, for example, are constantly evolving, and not always to our liking. They don't listen to us because they think that we are old-fashioned. This makes us both angry and sad, butwe have to remember that we thought about our parents in a similar way when we were young. It is pointless to ask why history repeats itself; the world

has always been like this. We must learn to accept our children as they are. When they have a problem, and we are consulted, it is our duty to advise them; but the moment advice is given, we should leave it to them as to whether they accept it or not. In order to have that kind of attitude, it requires complete self-effacement. Once advice is given, there should be no selfishness; this is possible when there is no personal interest. Bhagavan never used to give advice to anyone; however, if someone insisted, he might say a word or two. But he never asked if his advice had been followed or not.

When I visited Arunachal Pradesh sometime ago, the Governor of the State asked me to accompany him to Tawang, a place close to the Chinese border. He informed me that we would be attending a tribal festival that day where the people would be holding hands and dancing. When we reached the place, the tribals were offering something for everyone to drink. I asked the Governor what it was, and he said it was rice-beer; I was told it was their way of showing hospitality to the guests. Since I didn't drink alcohol, I told the Governor that I couldn't accept the beer, and he replied, "You don't have to drink it. The important thing is to take the beer in your hand, keep it in your hand, and then leave it when you go. If you don't accept it, they would consider it a great insult." So, I took it. You may think that beer is bad, but you should observe and do things in a manner that doesn't hurt the people around you. In that region of Arunachal Pradesh, almost everybody is a non-vegetarian. In the

Ramakrishna Mutt there, there were tribal children being served meat. The head of the Mutt told us that the children were used to non-vegetarian food, and since the Mutt did not want to change their diet, they served non-vegetarian. If this were not done, the children would not come to school, the Mutt head added. The Ramakrishna Mutt was doing this because of the great love and affection they had for the children; they weren't providing non-vegetarian to their students in other states. So, as you can see, there is no universal rule being applied. It is true that the children in Tawang were not being brought up according to our tradition, but when they recited *Sahana Bhavatu, Sahano Bhunktu* first thing in the morning, it was very moving. In life, we need to learn to make exceptions; if we remain rigid, we will miss out on a lot of things.

Throughout our life, we pass judgements, based on our own particular situation. If you are a Hindu, your immediate response is to look down on a Muslim who has four wives. In life, we need to follow what we want to, but we should not be of the opinion that someone else's stand on a matter is wrong. The moment we accept people for what they are, respect them, and give advice only when asked, then we will be doing things out of compassion, not to reform them. Nobody can be reformed by another; only the grace of God can reform an individual. When we ourselves have not reformed, how can we expect reformation in others? In order to lead a stress- free life,what is important is understanding, compassion and love - which is a flame without any smoke.

Ashtavakra Gita 17
There is Nothing Real Besides Myself

V Krithivasan

शरीरं स्वर्गनरकौ बन्धमोक्षौ भयं तथा ।
कल्पनामात्रमेवैतत् किं मे कार्यं चिदात्मनः ।।

shareeram svarganarakau bandhamoksho bhayam tatha
kalpanaamatramevaetat kim me kaaryam chidaatmanah

(Ch 220)

Word Meaning

shareeram: body; *svarga*: heaven; *narakau*: hell; *bandha*: bondage; *moksho*: liberation; *bhayamtatha*: and fear; *kalpanaamatrameva*: only imagination; *etat*: all this; *kim me kaaryam*: what have I to do; *chidaatmanah*: being of the nature of Consciousness.

Verse Meaning

Body, heaven and hell, bondage and liberation, as also fear – all these are only imagination. I am of the nature of Pure Consciousness. What have I to do with all these?

"I am the only Reality. Everything else - body, mind, senses, the world, Heaven, hell, bondage, liberation- are all concepts, mere appearances. They borrow their reality from me, the Pure Consciousness. Existence or Reality is not intrinsic to them. When I did not know this truth, I imagined they were real. Now that I have realised the supreme truth, what have I to do with all these? I am least bothered by them." This is how a liberated one views the world of objects. He sees himself as the substratum in

which they appear, have their play, and disappear. He remains totally untainted, unaffected.

अहो जनसमूहेऽपि न द्वैतं पश्यतो मम ।
अरण्यमिव संवृत्तं क्व रतिं करवाण्यहम् ।।

ahojana- samoohepi na dvaitam pashyato mama
aranyamiva samvrittam kva ratim karavaanyaham

(Ch 221)

Word Meaning

aho: oh; *janasamoohepi*: in the midst of society; *nadvaitam*: no duality; *pashyatomama*: is seen by me; *aranyamiva*: like forest; *samvrittam*: become; *kva*: where; *ratim*: attachment; *karavaanyaham*: can I do.

Verse Meaning:

Even in the midst of society, I do not perceive duality. Therefore, it (the society, the multitude of forms) has become like unpopulated wilderness. To what can I attach myself (when duality is totally absent)?

The *jnani* who has realised his true nature to be Pure Consciousness, one without a second, sees nothing other than himself; nothing is separate from him. Even while living amidst teeming crowds, the *jnani* experiences the non-dual Reality alone. Such a *jnani* does not need to seek solitude by retiring to a forest. Wherever he is, solitude follows. Attachments, likes and dislikes, fear, desire etc. are for one who sees the ‘other’. For a *jnani*, there are no others. There is a beautiful mantra in *Isavaasya Upanishad* which echoes this sloka.

यस्मिन्सर्वाणि भूतानि आत्मैवाभूद् विजानतः।
तत्र को मोहः कः शोखः एकत्वमनुपश्यतः ।।

yasminsarvaani bhootani atmaivaabhud vijaanathah
tatra ko mohah kah shokhah ekatvamanupashyatah.

What delusion, what sorrow is there for the self-realised *jnani*, who sees unity of existence and perceives all beings as his own self? The *jnani* transcends all desires and attachments by abiding as the One Self. He sees himself in others and others in himself.

Once an American devotee asked Bhagavan, "Can I serve others after Self-realisation?", Bhagavan replied in English, "Where are 'others' after Realisation?"

With the dissolution of the mind – which is the one that wrongly projects multiplicity and variety- the *jnani* sees everywhere *ekatvam* (oneness) alone.

Note to subscribers

We have been receiving complaints of late from our subscribers of not receiving their copy of SRJ. The post office too has been returning numerous copies of the journal stating that the addressee could not be located. To solve this problem, the Kendram has created a WhatsApp group through which a soft copy of SRJ is being made available. Subscribers who are currently not a part of this WhatsApp group may send a message to +919493884092 and request they be added to the group. Those who do not wish to receive a hard copy of the journal via post, may inform the Editor through the WhatsApp group.

Editor.

Ramana Yoga Sutras

Krishna Bhikshu

Sutra VIII

"Aham AhamIti"

As 'I-I'

1. The direct experience that comes to a *sadhaka* as a fruition of his endeavours is the experience of the Ultimate as 'I-I'. In the negative way, various descriptions have been given of this experience; e.g., "It is neither light nor darkness; it gives light so it is called *the light*. It is neither knowledge nor ignorance; it gives knowledge, so it is Knowledge (*chit*)." In modern language too: "It is not being nor becoming, but it exists; therefore, it is called *Sat*, in contrast to all other things that disappear." Bhagavan calls this experience the *I - experience*. In that state, one must have been there to experience it; it must be devoid of any other experience; then only can it be said to be the Self and nothing else.

2. Some have questioned: "There being only one experience, why should Bhagavan have used two I's ('I- I') to describe it?" One explanation is, the second 'I' does not indicate a subsequent experience, but is used to 'confirm' the experience. Others say, "In *nirvikalpa samadhi,* you get a similar experience, but it is not continuous - like the flash of lightning, it appears and disappears - so two I's are used. Finally, the experience becomes a continuous one.

We may add that in this experience of *yoga*, there is a slight tinge of individuality, and the mind can be said to exist in a very, very rarified state called *visuddha sattva*. But in actual experience, it makes no difference. The experience is something like a throb. That is why it may be called *jnanaspanda* (a throb of knowledge). (to be continued)

The Importance of Yatra and Pradakshina

Suri Nagamma

Bhagavan has not been keeping good health for some time. Troubled in my mind on that account and unable to know what to do, I decided to go round the Hill, not only on Tuesdays, as usual, but also on Fridays, and to pray to Arunachaleswara for Bhagavan's health. With that decision, I went to Bhagavan on Thursday evening to tell him that I was going round the Hill the next morning. "Tomorrow? Is it Tuesday?" asked Bhagavan.

"No. It is Friday," I said. As if he had understood my purpose, he said, "Yes, yes."

One of the devotees who had recently come and had been staying for some time, asked Bhagavan, "Several people here go round the hill frequently. What is its greatness?" Bhagavan told him the following story:

"The greatness of this *GiriPradakshina* has been described at length in *Arunachala Puranam*. Lord Nandikesa asked Sadasiva a similar question, and Sadasiva narrated as follows: 'To go round this hill is good. The word *pradakshina* has a typical meaning. The letter '*pra*' stands for removal of all kinds of sins; '*da*' stands for fulfilling the desires; '*kshi*' stands for freedom from future births; '*na*' stands for giving deliverance through *jnana*. If by way of *pradakshina*, you walk one step, it gives happiness in this world, two steps, it gives happiness in

heaven, three steps, it gives bliss of *Satyaloka* which can be attained. One should go round either in *Mouna* (silence) or *Dhyana* (meditation) or *Japa* (repetition of Lord's name) or *Sankeertana* (*bhajan*) and thereby think of God all the time. One should walk slowly like a woman who is in the ninth month of pregnancy. It seems Amba who was doing *tapas* here, went round the hill on the day of the Krithika star in the first quarter of the night. Immediately after the *darshan* of the holy beacon, she became finally absorbed in Lord Siva. It is stated that on the third day after the festival of the Holy Beacon, Siva himself started for the *pradakshina* with all his followers. Really, it is difficult to describe the pleasure and the happiness one gets by this *pradakshina*. The body gets tired, the sense organs lose their strength, and all the activities of the body become absorbed within. It is possible thus to forget oneself and get into a state of meditation. As one continues to walk, the body automatically gets harmonized as in the *asana* state. The body, therefore, becomes improved in health. Besides this, there are several varieties of medicinal herbs on the hill. The air that passes over those herbs is good for the lungs. As there is no vehicular traffic, there is no worry about making way for cars and buses. One can walk care-free according to one's wishes.

"It used to be very exciting during those days when we were going for *pradakshina*. We started whenever we felt like it, especially if there was any festival day.We used to

halt whenever we felt it was late or we were tired, cook for ourselves and eat. There was no anxiety, whatsoever, as there was no stipulation that we should stop at any particular place. Before railway travel came in, pilgrimages were all made on foot. They never used to start with an idea of reaching a particular place at a particular time, or that they should stop for a particular period at any particular place. There is a saying that people who go to Kasi (Banaras) and those who go to *kati* (cremation ground) are equal. Only those who have no hope of coming back would start for Kasi. Carrying all their belongings with them, they used to walk along immersed in *dhyana*, stop whenever they felt tired, and start again in due course. There used to be *dharmasalas* (rest houses) at the outskirts of the villages, so that there was no need for those pilgrims to go into the village proper. Where there were no *dharmasalas*, there used to be temples, caves, trees and piles of stones, which were available as places of shelter for them. Those pilgrims became absorbed in their *atma* by walking with no other thought than that of God. *GiriPradakshina* is also the same thing. The body becomes light and it walks of its own accord. There will not be the feeling that we are walking. The *dhyana* that you cannot get into while sitting, you get into automatically if you go for *pradakshina*. The place and the atmosphere there are like that. However unable a person is to walk, if he once goes round the hill, he will feel like going again and again. The more you go, the more the enthusiasm for

it. It never decreases. Once a person is accustomed to the happiness of the *pradakshina*, he can never give it up. Look at Nagamma! She used to go round only once a week on every Tuesday. Now she is going around even on Fridays. She goes around all alone in the dark, without any fear, whatsoever."

"A *sadhu* by name Kannappa, it seems, goes round every day," said the devotee. "Yes, yes. He is a very old man. He cannot see. So, he starts every day at 8 o'clock in the night as there will not be much cart traffic. He has a conch shell which he blows as he goes. Hearing that sound, all people make way for him. There are several devices for people who do not have eyesight," said Bhagavan.

"Is it a fact that when Bhagavan was going round the hill with the devotees during the night, he used to see groups of Siddhas?" asked another. "Yes. All that is written in the biography." So saying, Bhagavan resumed silence.

(*Letters from Sri Ramanasramam*)

* * * *

If one wishes to attain all the elevated and pure qualities (*sattva-gunas*) by training the mind, one will certainly fail in one's attempts, no matter how long one may try. But if one takes to the practice of Self-attention, which will destroy the mind, and if one thereby transcends the three ordinary qualities, purity (*sattva*), activity *(rajas*) and inertia (*tamas*), the true quality of abiding steadfastly as the reality (*sat-guna*) will automatically shine forth and flourish in one; (and in the outlook of others one will then appear to be endowed with all pure [*sattvic*] qualities). (*The Essence of Spiritual Practice (Sadhanai Saram)* Sri Sadhu Om)

Reminiscences of an Old Devotee

N. Ramachandra Rao
Translated by S. K. Swamy*

**This is an extract from Bhagawan Sri Ramana Maharshi in Kannada 1966, third edition. The author was a teacher at Oorigam, Karnataka. He was also an Ayurvedic doctor and there are a number of references to him in some Ashram publications. He wrote the first biography of Bhagavan in Kannada.)*

I learned of Bhagavan's greatness in 1918. Immediately I went to Tiruvannamalai and had his *darshan* at Skandasramam. Bhagavan was sitting on a raised platform and he graciously enquired my name and where I was coming from, then later, I was served meals in the *ashram*. His *darshan*, loving talk, food offered with affection and above all this, his Grace, — it is difficult to explain what powers of loving intimacy all these had. Like iron filings attracted to a magnet, I was drawn to him and anxious to become worthy of his benign Grace. As and when I could get leave, I used to come and live in Ramanasramam and serve him in whatever capacity I could until his *Mahasamadhi*. Here, I would like to impart many interesting anecdotes that happened during more than 30 years of my association with Bhagavan.

A few months after the first visit, I took my wife with me to have his *darshan*. He bid us sit on a raised podium and served us food with his own hands. Can there be a

match to the love of a great soul? Even now, it is fresh in my memory, as his love was like that of a mother.

Once when my wife had fallen ill, she was unable to take any food; and even though doctors concluded it to be tuberculosis, when Bhagavan appeared in her dreams and blessed her, she was cured of her illness miraculously to everybody's amazement! She is to this day a great devotee of Sri Bhagavan!

On the day we were served food, we had an intense desire to perform *Padapuja* to Bhagavan, but it was contrary to *ashram* rules which did not permit it. But Bhagavan, who was compassionate, saw to it that everybody went out of the *ashram* and enabled us to fulfil our desire!

Again, when we had holidays during the *Navarathri* festival, we both proceeded to Tiruvannamalai to have his *darshan*. Then we prepared ragi gruel and served it to Bhagavan. As per a Bhagavad Gita verse,[1] Bhagavan lovingly accepted it. Bhagavan who would take luxurious food brought by so many rich devotees accepted even the ragi gruel with love from poor people like us. How can there be such discrimination as rich and poor for Bhagavan? Is he not equal to all? This time also, he blessed us by accepting *Padapuja* from us.

When I went to Tiruvannamalai in 1932, Bhagavan was staying in a small thatched shed near the Mother's Samadhi. When I went there to have his *darshan*, just as before, I took with me a flower garland, some sweets,

camphor etc. When I was getting ready to offer these, Bhagavan did not accept them, but sternly told me, “If you want me to take these eatables, place this garland on the photo nearby or if you wish that I should wear this flower garland take back your eatables and go.” Hearing this, I was nonplussed. Finally, I placed the flower garland on the photo and waved the camphor before it. Only then Bhagavan took the eatables. It appeared as though it was a warning, since the crowd of devotees at the *ashram* was increasing, such a display of ritual worship was unwarranted.

In those days, Bhagavan and also inmates of the *ashram* would get up at 4 a.m. and would cut vegetables and keep them ready for the day’s cooking. While thus engaged, Bhagavan would narrate the events of his life. Many a time, he would go to the kitchen and grind *idli* batter and chutney for breakfast. He would bring the chutney he had prepared and give each of us a little to taste and ask us to tell him how it was. Oh, how beloved was he to his devotees!

I feel it would not be wrong to say that it was because of my medical profession, I had the privilege of touching and serving his feet. After breakfast and also meals, Bhagavan used to go for a walk barefoot on the hill. On such occasion, thorns and sharp stones would prick his feet and cause wounds. Soon after his returning to the *ashram*, I would apply ointment I had with me to his feet, although he would be unwilling. As a result of this, I got the title of ‘doctor’ from Bhagavan.

Once Sri Shamanna, Financial Controller of Mysore State, had come by bus to have Bhagavan's *darshan*.[2] He was unwell and vomiting several times and was extremely exhausted in the *ashram*. The same evening, I also had come from Bangalore and reached the *ashram*. No sooner did Bhagavan see me than he ordered me, "Shamanna has come. It seems he is unwell. Go and see him." Immediately, I hastened to where Shamanna was. After giving necessary treatment I came back and reported to Bhagavan. It is clear from this how much concern and kindness Bhagavan had towards his devotees.

Bhagavan had as much love for dumb animals and birds as he had for humans. Once the Maharshi saw a dog suffering from scabies all over its body. Immediately, he called the veterinary doctor, Ananthanarayana Rao, who was in the *ashram* and got the dog treated. By this kind act of his, he exemplified the saying of the *Bhagavad Gita* by actually practising it.[3]

In 1929, I was in Mysore. One day, suddenly the idea of my approaching death came over me. I did not have any illness in my body. I was carrying out my daily activities as usual. Still, day by day the fear of death was increasing. Besides this, one night a lizard fell on my head. From this my apprehension of going to die reached a climax, and I was almost certain that my life would pass away that night. I did not inform anyone in the house. I just spread a mat on the ground and lay down praying and expecting death any moment. Sleep came. Then I had a dream. In that dream it appeared as though I was

wandering in a forest. Suddenly, there came three or four thieves with big swords in their hands chasing me in order to kill me. When I started running, panic-stricken, there I saw Ramanasramam and no sooner did I remember Bhagavan than the three thieves vanished. I woke up soon after. What a wonder! My fear of death had gone. Having the fear of death vanish by merely remembering Bhagavan, is there any doubt that the cycle of birth and death can vanish by remembering the holy feet of Sri Ramana? Has not Krishna vouchsafed in the Gita "These I speedily lift up from the ocean of death and existence."[4]

I want to cite one more pre-eminent greatness of Bhagavan. By this time, the purpose of the human manifestation of Bhagavan on this earth was coming to an end, the period of my official service was also nearing completion. In April 1950, Bhagavan's time of *Mahanirvana* was also nearing. At the same time, I was to retire from service. So, there was no possibility of getting leave. It had been publicised in newspapers that Bhagavan's physical condition was deteriorating to a critical state. On seeing this, I had an intense desire to rush to the *ashram* to render my service to Bhagavan. If I proceeded without my leave being sanctioned, surely there would be trouble about my pension. If I cared for my pension, I would be deprived of serving my *Sadguru*. This state of mine was critical for me. I thought at length and decided that Bhagavan was my everything, that serving him should be of paramount importance and that my life's course should be according to its destiny, *prarabdha*.

Deciding thus, I hastened to the ashram the same day and engaged myself in his service. Bhagavan who was aware of my inner feelings allowed me to serve him. In his final days, from time to time, I was dispensing the medicines left in the *ashram* by Sri Kaviiraj of Calcutta. Then I wrote to my superior authorities requesting leave. Soon came a telegram from the Minister of Education saying, "Ramachandra Rao may stay and serve Bhagavan," and thus enhancing the prestige of the Mysore Government. Besides this, within one week of my retiring from service, my pension also reached me!

Thus, in both spiritual and temporal affairs Bhagavan directly displayed his exceeding greatness directly to me. May his full Grace be on me always.

[1]"Whoever offers me a leaf, a flower, a fruit or water with devotion, that I accept when it is offered devotedly by the pure of heart ." 9.26.

[2] See Talk 307 dated 27.2.1936 & Talk 363 dated 20.1937 for the last three questions about Sri Shamanna. Talks with Sri Ramana Maharshi. REMINISCENCES

3 "He who looks everywhere with equal eye, Arjuna, and regards the pleasure and pain of others as his own is considered a perfect yogi." 6:32.

4 "But those who surrendering all actions to Me, meditate upon Me and worship Me with single-minded devotion, whose hearts are fixed on Me, I speedily rescue from the ocean of death-bounded samsara." 12:6-7.

(Source: *Mountain Path Advent* 2007)

Encounters with Bhagavan - Part II

TR Kanakammal

Another time in the Jubilee Hall, a Telugu devotee came to Bhagavan and complained about the *pallavi* of *Atma Vidya* where there is mention of release being easy. 'Lo, very easy is Self Knowledge, lo, very easy indeed' are the words that make up the *pallavi* or refrain of this poem on Self-knowledge. In April 1927, Muruganar had written these lines, echoing a well-known Tamil poem that begins with the words: 'Lo, very difficult is self-knowledge'. Muruganar gave Bhagavan this recast version and asked him to elaborate. Bhagavan's response was the five-verse poem in question.

"O Bhagavan, how can someone such as I get release? Release may be easy for one like you, but how is it possible for an ordinary person like me?"

Bhagavan said, "If it is easy for me, how can it be difficult for you?"

"But you are Bhagavan, I am just an ordinary man!"

Bhagavan then said, "If you were to have to carry something too heavy for you to pick up, what would you do?"

"I would seek the help of others," the devotee responded.

"In the same way, seek the help of the Divine or simply surrender to Him," Bhagavan said.

"That is one thing that is just impossible for me. Today, I will say I have surrendered; but the next day my ego will rise up and dance with abandon."

Bhagavan replied, "In that case, do one thing. Pray to the Him to help you surrender. If you cannot do even that, then simply suffer what comes your way!"

(*Mountain Path*, July 2006)

Life Subscription (15 years): Rs.1000/- Annual Subscription: Rs.100/- (Cash/M.O./ D.D./Cheque only), favouring **Sri Ramana Kendram, Hyderabad.** Add Rs.15/- for outstation cheques.

Donations in favour of Sri Ramana Kendram, Hyderabad are exempt (50%) from Income Tax under Section 80G.

Printed & Published by Sri P. Keshava Reddy, Flat No.F-5, Earthwoods, Adjacent Canondale Villas, Kokapet, Ranga Reddy Dist., Hyderabad-500075, Telangana State, on behalf of Sri Ramana Kendram. Printed at Reddy Printers, # H.No.1-9-809, Adikmet, Hyderabad-500044, Telangana State, Published at Sri Ramana Kendram, H.No. 2-2-1109/A, Tilaknagar X-Road, Bathukammakunta, Shivam Road, Hyderabad-500013, Telangana State. Editor: Dr. V. Ramadas Murthy.

Address of Sri Ramanasramam: Tiruvannamalai, Tamilnadu-606 603.
Ph.04175-237200, Office No.: 04175-236624
email: ashram@gururamana.org
For Accommodation: email: stay@gururamana.org
Phone: 04175-237400, website: www.sriramanamaharshi.org

Published on 1st of every month. Posted on 3rd of every month at Patrika Channel, Sec-bad.

RNI - R.No. AP BIL/2000/03031
Printed Matter : Registered Newspaper, Registration No. HSE/742/2021-2023
SRI RAMANA JYOTHI (Bi-lingual monthly in Telugu & English, October 2023)

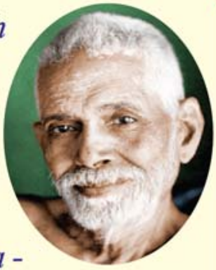

D: What is the meaning of the strength of the mind?
M: Its ability to concentrate on one thought without being distracted.
D: How is that achieved?
M: By practice. A devotee concentrates on God; a seeker, follower of the jnana - marga, seeks the Self. The practice is equally difficult for both. (Talks – 91)

- Bhagavan Sri Ramana Maharshi

To

If undelivered, please return to :

Tel : 2742 4092 / 9493884092

SRI RAMANA KENDRAM

2-2-1109/A, Batakammakunta, Sivam Road, Hyderabad - 500 013.
email : ramanakendram.hyd@gmail.com
website : www.sriramanakendram.org